

GRÖN
FLAGG

SANDFALLETS KOOPERATIVA FÖRSKOLA | PARTILLE

Oktober 2021 - Maj 2022

Hälsningar från Håll Sverige Rent:

Grattis till er Grön Flagg-certifiering, hurra! Genom ert viktiga arbete har ni varit med och bidragit till en mer hållbar värld. I er första Grön Flagg-resa har ni gjort många bra och lärorika aktiviteter där barnen har varit delaktiga och visat på handlingskraft. Ta med era kloka reflektioner till er nästa resa. Vi ser fram emot fortsatt samarbete där vi kan göra skillnad på riktigt.

MÅL KOPPLADE TILL VÅR RESA

Ur läroplanen

NORMER OCH VÄRDEN

Följande mål inkluderas i vårt Grön Flagg-arbete. Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället.

OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE

Följande mål inkluderas i vårt Grön Flagg-arbete. Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande,
- förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld,
- förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling,

BARNES DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Följande mål inkluderas i vårt Grön Flagg-arbete. Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan

Globala mål för hållbar utveckling

- Hälsa och välbefinnande
- Hållbar konsumtion och produktion
- Ekosystem och biologisk mångfald

Läs mer på **www.globalamalen.se**

VÅRT ARBETE

SOPP-UT

Tema: Livsstil & Hälsa

Om utvecklingsområdet

Vi arbetar med rörelseglädje på vår yngrebarnsavdelning och har arbetat mycket med rörelse i olika moment tex bygga hinderbana, rörelser när vi sjunger och använt oss av tex maracas.

När vi påbörjade vår tillverkning inför Sopp-ut som är en årlig tradition vi har här på förskolan så ville vi tillverka saker som barnen kunde relatera till i vårt projekt. De fick göra hand och fotavtryck som de senare kan bygga en egen bana med. De fick tillverka egna maracas för att kunna fortsätta sjunga och spela hemma samt kulmålning där de fick skapa med hjälp av rörelse.

De fick sedan sälja detta under Sopp-ut som är en tillställning där vårdnadshavarna och deras anhöriga får komma till förskolan och köpa de barnen tillverkat samt soppa och nybakat bröd som vår kokerska tillagat. Pengarna som vi får in får de äldsta barnen sedan lämna till en närliggande kyrka som sedan delar ut dessa till behövande familjer i Partille.

Rörelse och skapande tror vi bidrar till hälsosamma, glada och hållbara barn både nu och i framtiden. De får också känna en gemenskap med alla avdelningar, dela med sig av sitt projekt till vårdnadshavarna samt får känna glädjen i att hjälpa andra. Vi tror detta ökar deras empati och ansvarskänsla.

HOPPA SOM EN GRÄSHOPPA!

Tema: Djur & Natur

Om utvecklingsområdet

Några barn hittade en gräshoppa på gården som naturligtvis fick följa med in på förskolan.

Han fick krypa in i en lupp så barnen kunde studera den närmare och testa att undersöka med usb-ägget. Vi sökte på nätet efter bilder på gräshoppor som likade den som barnen hittat på gården. Vi jämförde likheter och olikheter, färg och form.

Barnen kunde se att gräshoppans ben var taggiga och att bakbenen var långa och böjda! Vi tog fram en faktabok om småkryp där vi kunde läsa att den äter gräs och att gräshoppan kan hoppa 1meter, barnen funderade en stund på detta... en pedagog hämtade en tumstock och mätte upp en meter, titta så här långt hoppar en gräshoppa.

Barnen tyckte inte att det såg så långt ut att hoppa en meter som en gräshoppa så vi frågade om dom ville prova? Det ville dom! Så barnen fick alla göra ett hopp bredvid tumstocken och jämföra, kunde dom hoppa 1meter som gräshoppan kunde? Barnen kunde inte det, varför inte?

Här fick barnen tillfälle att studera nära och leta efter fakta om den upphittade insekten på flera olika sätt och sedan fick barnen använda sin egen kropp för att undersöka längd och flera andra begrepp.

Vi tänker att om barnen får chans att lära sig om våra insekter och varför dom finns till så ökar deras ansvarskänsla och lusten att värna om dessa nu och i framtiden. Vi tror att den kunskapen leder till en hållbar utveckling!

KONSUMTION

Tema: Konsumtion & Resurser

Om utvecklingsområdet

På äldrebarns avdelningen har vi pratat mycket om hur man kan ta tillvara material, sin kropp och miljön för att minska konsumtionen och att spara pengar och miljö. Med detta budskap skapade vi en utmaning "milen istället för bilen" för att spara pengar och att stärka kroppen.

När vi i år startade upp vårt projekt Att göra skillnad där vi skapar olika alster som vi säljer till vårdnadshavarna för att samla in pengar som vi lämnar till kyrkan i vår närmiljö som senare delar ut dessa till behövande familjer i Partille. Barnen gjorde sitt handavtryck i lera för att genom detta skaffar vi tillsammans kunskap som visar vägen mot en hållbar värld. Ett handavtryck visar att man agerar och vill vara med och förändra. Vi pratade mycket om hur man kan förändra världen när vi gjort handavtrycken. Vi vill med detta att barnen ska kunna se att alla val man gör i vardagen stora som små påverkar den hållbara utvecklingen.

Vi målade glasburkar där vi planterade blommor. Vi samlades och diskuterade om vad burkarna kom ifrån.

Barnens reflektioner:

- Det har nog varit sylt i burkarna. - Oj det är ju bra att använda igen. - Om man återanvänder dom så blir det ju nya saker. - Jag brukar spara toarullar eller plast saker och göra pyssel hemma, då återanvänder jag dom ju.

ÅTERHÄMTNING

Tema: Livsstil & Hälsa

Om utvecklingsområdet

I vårt projektarbete Hållbara barn på yngrebarnsavdelningen fokuserade vi mycket på rörelseglädje och motorisk träning under höstterminen. De har byggt hinderbanor ute och inne, haft bamsegympa och andra gympaprogram.

Vi skapade plats ett rum för rörelse samt en plats för vila och återhämtning med böcker, kuddar och madrass. I rörelserummet finns pilar, fotsteg och hoppahage fastsatt på golvet, det finns tunnlar och olika saker att använda för att de själva ska kunna bygga en hinderbana. Det finns ärtpåsar, rörelsekort och bollar. Barnen går ofta in själva och börjar bygga olika banor både själva och tillsammans. De hejar på varandra både när de går banor men också när vi väntar in kompisar på utsidan när vi ska gå ner på gården. Vi upplever att de känner rörelseglädje och att det ger friskare gladare barn och på så sätt bidrar de till hållbara barn som tycker om att röra sig.

Under vårterminen valde vi att introducera massagesagor kombinerat med avslappning. 3-4 barn går med en pedagog in 30 minuter innan lunch och får varsin "matta" att sitta/ligga på. Vi släcker ned och tänder ljus och sätter på avslappningsmusik. Barnen får sedan fråga varandra om de får lov att massera kompisen och sätter sig antingen i ett tåg eller två och två. Sedan berättar pedagogen en saga där olika ord innebär olika rörelser. Sedan tackar barnen kompisen för massagen och man byter så att alla får massage. Efter detta följer en ca 5-10 min stund av avslappning där vi ligger ner, blundar och lyssnar på avslappningsmusik. Vi pratar sedan om vikten av att ta hand om sin kropp, återhämtning och att fylla på med energi. Barnen rullar sedan ihop sina mattor och går med ut i köket och hämtar grönsaksfatet som äts innan lunch.

Vi upplever att barnen verkligen kan slappna av och att de uppskattar denna stunden på dagen. Vi tror och hoppas att vi gör dem mer medvetna om som hälsa, kroppskännedom och rätten till sin kroppsliga integritet då de frågar om lov innan massagen. Vill dom inte ha massage är det helt ok. Man kan ändå vara med på avslappningen sedan.

Vi tror att de känner större samhörighet med sina kompisar och får en lugnare dag på förskolan. Genom att ge barnen chans till återhämtning och lugn under dagen så minskar deras stress och det ger en bättre hälsa framåt.

Sett och hört:

" Min kropp känns varm"

" Min kropp behöver grönsaker"

" Klappa ryggen"

BIDRA TILL EN BÄTTRE VÄRLD

Tema: Konsumtion & Resurser

Om utvecklingsområdet

På Ekorren där de äldsta barnen går jobbar de med Konsumtion & resurser. Barnen fick i omgångar med sig en kamera och frågan " Vad gör er familj för att bidra till en bättre värld?"

På avdelningen sitter lappar med alla tre områden: Social, miljömässig och ekonomisk utveckling uppe. I dessa och runt dessa sitter barnens bilder och vad deras familjer gör samt deras egna tankar på hur man kan bidra för en hållbar utveckling inom dessa områden.

Några citat från barnen på Ekorren: -Jag går till biblioteket och lånar böcker då slösar man inte pengar. -Vi behöver inte åka och tanka, vi har en elbil den laddar man och den är tyst också! -Man blir glad när man kramas, Kärlek, man blir glad! -Jag cyklar till min kompis istället för att åka bil, det är bättre för miljön och så får man energi.

I leken syns spår av dessa samtal och barnen själva skriver på deras egna dator vad de anser är bra för miljön.

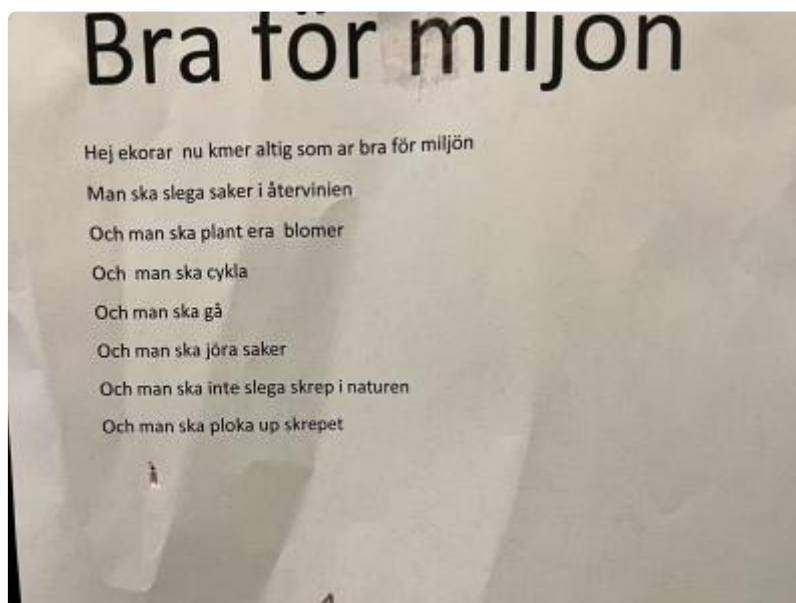
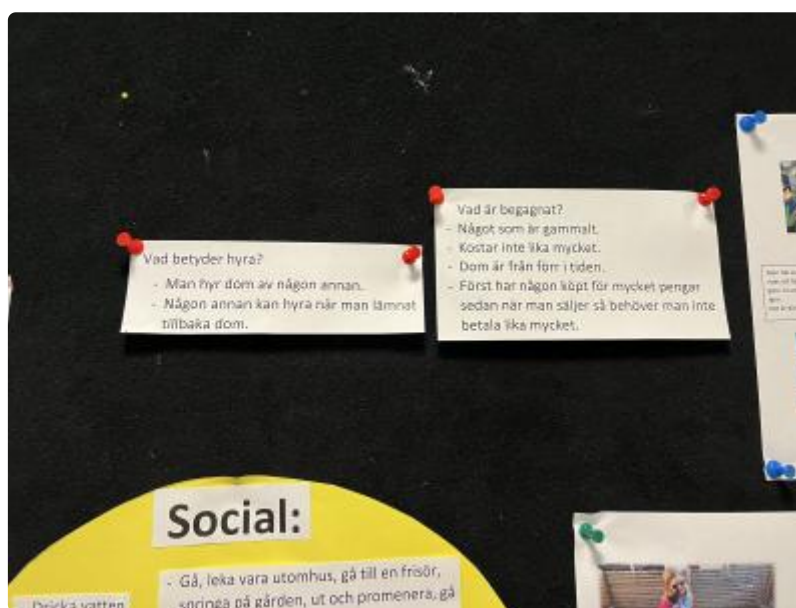
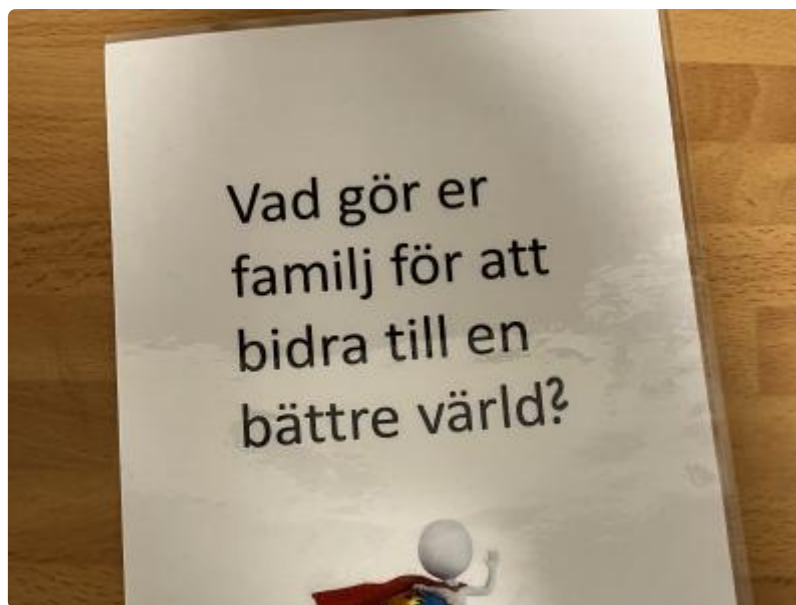
Under vårterminen har också en grupp barn varit med i planterings gruppen som är ansvariga för att plantera både inomhus och i våra pallkragar på utsidan. De som är i planterings gruppen är de barn som är kvar på avdelningen även efter sommaren för att de ska kunna följa fröet till planta och sedan vidare till våra tallrikar. Vi har tagit frön från tomat, clementin och äpple bland annat.

Sett och hört:

Man kan ge bort kläder som blivit för små

Jag slänger kartong för att allt ska bli nytt

Jag planterar i trädgården så kan vi mata våra marsvin, det är bättre än
att köpa och vi spar pengar

VART ÄR SMÅKRYPEN PÅ VINTERN?

Tema: Djur & Natur

Om utvecklingsområdet

Vi har under vintern vid flera tillfällen hamnat i samtal kring vart alla insekter är nu när det är kallt ute. Vi pedagoger undrade vad barnen tänkte och vilka teorier dom hade såvi ställde frågan: Vart tar småkrypen och insekterna vägen på vintern? Några av barnen tänkte att alla krypen sover långt ner i jorden eller så är dom bara borta! Någon trodde att dom fanns i himlen eller under en stubbe kanske. Efter att vi varit i vår skog varje vecka utan att hitta några insekter så tittade vi tillsammans på en film där en entomolog är ute i skogen på vintern, han visade oss vart vissa djur gömmer sig när det är kallt ute och hur man kunde hitta dom. Vi fick lära oss att småkrypen blir trötta på vintern då det är kallt och då sover mesta dels av tiden. Vi gav oss ut i skogen intill för att leta efter vintertrötta insekter! Barnen fick plocka förna, gamla löv som ramlat ner på marken, mossor och gräs i lådor. Vi fick också lära oss att man på trädgrenar kan slå lite lätt så ramlar insekterna ner. Vi samlade en lång stund för att sedan ta in lådorna efter lunch. Ingen av oss kunde vid detta tillfälle se några insekter i lådorna.

-Det finns väl inga insekter på vintern? -Vi ser dom inte! -När det är kallt så finns inga småkryp.

Efter lunchen så dukades det fram lappar, förstoringsglas och äggmikroskop för att undersöka om det finns något som lever i lådorna, barnen var ivriga och intresserade. Vi utmanar barnen till att utforska och studera närmare, hur ser insekten ut? Har den vingar, hur många ben, färg, form?

-Mossan ser ut som en hel skog! -Titta, djuret ser ut som en silverfisk. -En minispindel som blir jättestor med äggmikroskopet. -Den kanske är en sån hoppstjärt eller vad det nu hette? -Nej det va bara en liten gråsugga.

I läroplanen står det att vi kontinuerligt ska utmana barnen vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper.

Vi reflekterade på samlingen dagen efter, tittade på bilderna och kom fram till att det fanns många småkryp och insekter på vintern, vi fick lära oss att dom blir trötta och sega när det är kallt för det inte finns så mycket mat då. Ett barn sa att man måste titta nog och leta bättre för att hitta insekter på vintern. Barnen fick lära sig om kemiska processer som att insekterna har glykol som frigörs i kroppen för att dom ska orka röra på sig när dom inte kan hitta mat och det är kallt, precis som bilen behöver när det är vinter. Konstigt tyckte vi alla! Barnen har fått ny kunskap om att löven som ramlar ner på marken bildar förna som ger näring åt jorden men också blir hem till många småkryp under vintern. Så att insekterna inte dör!

Vi kan se att våra barn tycker om och trivs i skog/natur, att dom visar stort engagemang och ansvar för naturen och allt som lever där. Vi kan se att barnen spontant "städar" när vi är ute i naturen och att dom samtalar om att djuren inte mår bra av plast och annat skräp. Barnen visar genuint intresse för småkrypen och vill lära sig mer om varför dom finns och vad dom gör för nytta. Allt detta tror vi bidrar till att barnen fortsätter värna om miljön och dess invånare både nu och i framtiden.

Sett och hört:

-Vi kan hjälpa småkrypen! Jag hittade en död nyckelpiga, jag begravde den och då blev den en ängel.

Vart är spindelns mamma? Bor den alldeles själv? Vi ska ta hand om den.

Spindeln har åtta ben, tusenfotingen har många fler.

UTVÄRDERING

HÅLLBAR UTVECKLING

På vilket sätt bidrog vårt arbete till hållbar utveckling?

Barnen har lärt sig om sambandet och vikten av att vi värnar om våra insekter och dess miljö. Att dessa behövs för att vi till exempel ska kunna få frukt på våra träd, kunna odla grönsaker i våra pallkragar mm. Vi är rädda om vår natur och invånarna som lever där eftersom maskarna hjälper oss att få bra jord, biet ger oss honung, då måste vi hjälpa till att se till att det finns blomsterängar där insekterna kan hämta nektar och bygga insektshotell där djuren kan övervintra. Dom äldsta barnen har arbetat mycket med hur man på olika sätt kan lämna så få avtryck som möjligt i vår miljö till exempel att cykla istället för att ta bilen, använda elbil, panta och sortera sitt skräp. Många samtal om att skänka kläder och saker istället för att kasta dom, att använda saker fler gånger, köpa på loppis och att vi här på förskolan kan använda material mer än en gång. Denna kunskap tror vi att barnen kommer att bära med sig och att detta kommer att påverka deras val i framtiden.

Vad behöver vi utveckla?

Detta är vår första grön flagg resa och vi valde att varje avdelning hade ett eget tema och utvecklingsområde men att vi hade hållbar utveckling som paraply på huset. Vi tänkte att detta var ett bra sätt för att lättare knyta an till barnens intressen. Vi upplever att det var svårt att få en gemenskap kring detta, alla jobbade på sitt. Till nästa gång väljer vi tre utvecklingsområden som vi alla kan jobba med på olika sätt. Försöka om igen att involvera familjerna mer.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

På vilket sätt var barnen eller eleverna delaktiga?

Barnen har varit drivande i arbetet genom samtal i samlingar och i mindre arbetsgrupper, vi har tagit vara på deras tankar/intressen och låtit dessa driva projektet framåt. Genom att barnen också fått engagera hela sin familj i hållbarhetsarbetet har deras delaktighet blivit ännu större och viljan till att göra bra saker för miljön och ens egna välmående är synlig både på förskolan och på fritiden. Barnens delaktighet var på så sätt att vi valde tema utifrån deras intressen. De var också själva drivande i projektet på olika sätt. Vi har försökt vara lyhörda och lyssna på deras

frågeställningar, deras intressen och hjälpa dom och de dom möjlighet att utforska på olika sätt. Testa sina hypoteser.

Vad behöver vi utveckla?

Vi planerade för att ha ett grön flagg råd med de äldsta barnen på förskolan. Detta blev inte av pga olika faktorer. Ha "rena" grön flagg samlingar tillsammans med barnen. Använda oss mer av begrepp som rör hållbar utveckling samt grön flagg. På så sätt blir barnen mer medvetna om att de dom gör är kopplat till hållbar utveckling och grön flagg. Vi skulle kunna ha tvärgrupper mellan avdelningarna, där äldre lär yngre osv om vi jobbar med samma utvecklingsområden på alla avledningarna.

HANDLINGSKRAFT

På vilket sätt visade barnen eller eleverna på handlingskraft?

Idéer på hur vi kunde hjälpa insekterna och naturen i vår närmiljö har varit många till exempel att plantera och så blommor så att insekterna kan få nektar. Bygga ett insektshotell till dessa insekter. Genom att ta med projektet hem så har barnen visat på stor handlingskraft med att engagera hela sin familj till rörelse utan bilen, sortera skräp och att odla i sin egna trädgård. Barnen har också byggt banor på gården som främjar rörelse och ökar deras välbefinnande, för som barnen själva säger: -När man gör saker med kroppen får man energi och då mår kroppen bra! Yngsta barnen bygger själva hinderbanor i vårt rörelserum, de ser möjlighet till rörelse utomhus, balanserar, klättrar. De masserar varandra självmant och pratar om vad kroppen behöver.

Vad behöver vi utveckla?

Vi behöver uppmärksamma och göra närområdet uppmärksamma på vad barnen gör. Synas mer i samhället. Bli ännu bättre på att lyssna på barnens tankar, uppfinningsrikedom. Jobba mer med teknik och naturkunskap.

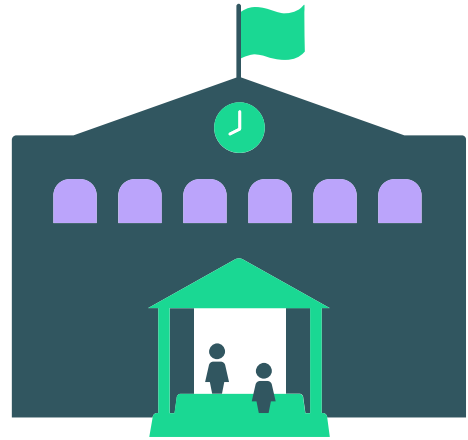
HÅLLBARHET PÅ SCHEMAT MED GRÖN FLAGG

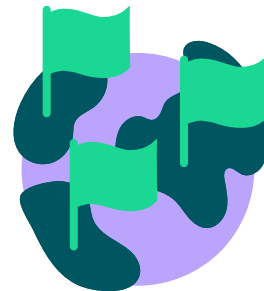
En hållbar värld kräver kunskap och förståelse

Tillsammans kan vi skapa en hållbar framtid – om vi agerar nu. Vi behöver ge lärare och elever i svenska skolor möjlighet att utveckla och omsätta sina kunskaper om hållbar utveckling, över flera ämnesområden.

På så vis skapas både förutsättningarna för långsiktig förändring – och viljan att göra skillnad.

Grön Flagg är ett unikt lärandeprogram inom hållbar utveckling. Tillsammans med Sveriges skolor och förskolor omsätter vi kunskap till direkt handling. Varje år hissar hundratals verksamheter i Sverige den Gröna Flaggan för att visa att en hållbar framtid börjar nu!

Ett globalt nätverk i ryggen

Grön Flagg drivs av Håll Sverige Rent och ingår i det internationella nätverket Eco-Schools, ett världsomspännande lärandeprogram inom hållbar utveckling. Medlemsskolorna granskas och certifieras efter Grön Flagg och Håll Sverige Rents riktlinjer.

Grön Flagg drivs av Håll Sverige Rent och ingår i det internationella nätverket Eco-Schools, ett världsomspännande lärandeprogram inom hållbar utveckling.

hallsverigerent.se
ecoschools.global

Kontakt:

gronflagg@hsr.se
08-505 263 00